

Tristo zlatih rekov

Izbral, po potrebi prevedel in uredil M. Divjak

Kazalo

O aforizmih
Želje, cilji
Znanje, učenje
Govor, pisanje
Delo, počitek
Sožitje, pravo
Nasilje, vojna
Lastnina, denar
Moški, ženska
Sreča, nesreča
Življenje, smrt

O aforizmih

Aforizem je vesolje v kapljici vode.
Modri sestavljajo pregovore in neumni jih ponavljajo.

Želje, cilji

Ljudje se spoznajo po željah.
Če si zadovoljen, si že kralj.
Kdor je zadovoljen, ima vsega v izobilju.
Srečen si, ako ne želiš, česar imeti ne moreš.
Ni srečen tisti, ki ima, kar želi,
pač pa oni, ki ne želi, česar nima.
Človek je svoboden takrat,
ko si ničesar ne želi in se ničesar ne boji.
Kdo je tvoj gospodar, tvoje želje ali ti sam?
Ničesar si želeti je želeti si veliko.
Nezadovoljstvo je prvi korak k napredku.
Če človek koleba med dvema potema, naj se odloči za težjo.
Kjer je volja, je tudi pot.
Sledi svojim sanjam.

Znanje, učenje

Kar znaš, to veljaš.
Do znanja težko, z znanjem lahko.

Če si dobil znanje, kaj ti manjka? Če ga nisi, kaj si dobil?
Kdor se hoče učiti, povsod šolo najde.
Ko je učenec pripravljen, se pojavi učitelj.
Svojemu učitelju dolgujem vse;
    nikoli mi ni ničesar jasno razložil.
Marljiv učenec in učitelj je poplačan.
Plačilo za učenje je razumevanje.
Ko piješ iz studenca, se spomni izvira.
Pametni se učijo na tujih napakah,
    bedaki pa na lastnih.
Težava prinese izkušnjo in izkušnja prinese modrost.
Kdor išče resnico, potuje počasi in sam.
Če želiš dober nasvet, vprašaj starega moža.
Razmisliti je treba večkrat, odločiti enkrat.
Neumni ve več v svoji hiši kot pametni v drugi.
Modri nima obsežnega znanja;
    kdor ima obsežno znanje, ni moder.
Ni moder, kdor veliko reči zna,
    ampak ta kdor zna, česar mu je treba.
Če veš vnaprej, veš vse.
Dolga je pot po pravilih, kratka po primerih.
Svobodno misliti je lepo, prav misliti je bolje.
Po vprašanju se daleč pride.
Vsa modrost ni nova modrost.
Hromi sel prinaša najzanesljivejše vesti.
Kdor jasno razlikuje, dobro poučuje.
Slabo uči, kdor uči vse.
Mojster mojstru nerad pokaže.
Kdor veliko ve, malo verjame.
Dvom je začetek, ne konec, modrosti.
Modri glavi eno oko dosti.
Resnica se ne boji preizkusa.
Resnica je najlepša gola.
Toliko vemo, kolikor nam ostane v spominu.
Vaja dela mojstra.

Govor, pisanje

Govor je slika duše.
Kdor razumljivo govori, dobro govori.
Če je bilo prav razumljeno, je bilo dobro povedano.
Beseda, ki jo zadržiš v sebi, je tvoj suženj,
    beseda, ki ti uide, je tvoj gospodar.
Vsi ljudje so si podobni v besedah,
    samo po delih se razlikujejo.
Grajati je lahko, bolje narediti pa težko.

Lahko je reči, težko narediti.
Kdor govori, seje, kdor posluša, žanje.
Kdor ve, ne govori, kdor govori, ne ve.
Vsakdo je pameten, dokler ne spregovori.
Kdor govori, kar hoče, mora slišati, kar noče.
Je čas, ko se ne da nič povedati,
in čas, ko se da kaj povedati,
ni pa časa, ko bi se dalo vse povedati.
Modri nosi jezik v srcu, nespametni pa srce na jeziku.
Narava nam je dala dvoje ušes, dvoje oči in en sam jezik:
zato, da bi več poslušali in gledali, kot govorili.
Konja za brzdo, moža za besedo držimo.
Besede odletijo, črke ostanejo.
Zamolčano ni pisano ne brano.
Besede mičejo, zgledi vlečejo.
Dela govorijo glasneje od besed.

Delo, počitek

Vse blago za delo naprodaj.
Kdor hoče, ta more.
Več stori, kdor hoče, kakor kdor more.
Brez truda ni uspeha.
Vztrajnost je pot k uspehu.
Najvažnejše najprej.
Kdor je povsod, ni nikjer.
Dovolj hitro se dela, kar se dobro dela.
Treba je delati hitro, kadar se ne mudi,
da bi lahko delali počasi, kadar se mudi.
Mojstrova roka je najboljša orodje.
Ne izgubljam časa, ko brusimo orodje.
Da boš dobro opravil, najprej nabrusi orodje.
Dobra je levica, ako odreče desnica.
Še tako dolga pot se začne s prvim korakom.
Če hoče človek prehoditi deset tisoč korakov,
mora najprej storiti prvega.
Kdor mora prehoditi deset milj,
mora imeti devet milj za pol poti.
Začetek je polovica dela.
Prej kot začneš, prej boš končal.
Vsak čas je tisti čas.
Kdaj, če ne zdaj?
En danes je vreden dveh jutri.
Ni boljšega časa kot je sedanji.
Ne odlašaj na jutri, kar lahko storiš danes.
Če nisi dokončal, nisi nič naredil.

Če je delo vredno opraviti, ga je vredno opraviti dobro.
Kar je dobro narejeno, je dvakrat narejeno.
Dovolj dobro je najbolje.
Z glavo začni, z rokami dokončaj.
Dobro premišljeno, napol narejeno.
Dvakrat premisli, enkrat govori;
trikrat preudari, enkrat stori!
Človek, ki naredi napako, ne da bi jo popravil,
naredi drugo napako.
Če hočeš storiti veliko, začni z malim.
Vse je treba narediti tako preprosto, kot je mogoče,
vendar ne bolj.
Priložnost zamujena, ne vrne se nobena.
Kuj železo, dokler je vroče.
Z udarjanjem po železu se naredi kovač.
Če se ti mudi, sedi.
Malo počij, da boš lahko prej končal.
S tem, kar sem naredil včeraj, zmagujem danes.
Naredil sem, kar sem mogel; naj naredi bolje, kdor more.

Sožitje, pravo

Ljubim tebe, toda ne kot sebe.
Če vsakdo skrbi zase, je za vse poskrbljeno.
Ne delaj drugemu, česar nočeš, da bi on storil tebi.
Mesec ima svojo luč za celo nebo,
svoje temne pege pa zase.
Pripovedujejo. Kaj pripovedujejo? Naj pripovedujejo!
Če hočeš živeti v miru, ne povej, kar veš,
in ne verjemi, kar slišiš.
Ne pričakuj od tujcev, da storijo zate,
kar lahko storiš sam.
Če me enkrat prevaraš, si ti kriv,
če me dvakrat, sem sam.
Zaupanje je dobro, nadzorstvo je boljše.
Nevtralnost pomaga zatiralcem, nikoli zatiranim.
Kdor slabim oprošča, dobrim škodi.
Mnogim preti, kdor enemu dela krivico.
Kdor je vsem prijatelj, ni nikomur.
Kdor laže zate, bo lagal tudi proti tebi.
Kdor se pred enim klanja, drugemu hrbet kaže.
Nihče ni dovolj dober, da bi bil drugemu gospodar.
Če hočeš spoznati človeka, mu daj oblast.
Veleva, kdor more; uboga, kdor mora.
Pošten človek dela vse prav.
Najsrečnejše ljudi poštenje rodi.

Sprejeti uslugo pomeni prodati svobodo.
Obljuba dela dolg.
Povej, s kom se družiš, pa ti povem, kdo si.
Kdor sam sebe pozna, tudi druge pozna.
Čisti računi, dobri prijatelji.
Dobro odide, kdor pusti za sabo prijatelja.
Lahko živimo brez prijateljev, a ne brez sosedov.
Dobre ograje delajo dobre sosede.
Ni bedak, kdor je bedak, ampak tisti, ki ima z njim opravka.
Če se spreš, ne boš imel bolj prav.
Ko je človek jezen, ne more imeti prav.
Kdor s srdom vstane, s škodo sede.
Vsakdo ima toliko pravic, kolikor ima moči.
Sodnik ne ve nič, dokle mu ni trikrat razloženo.
Najboljši je sodnik, ki ne pozna zakonov.
Če je žep suh, je sodnik gluha.
Mirna reka ima cvetoče obale.

Nasilje, vojna

Življenje je borba.
Ni človeka, ki ne bi ljubil svobode, toda kdor je pravičen,
jo hoče za vse, nepravični pa jo zahteva le zase.
Svoboda nima cene.
Svoboda ne pride sama.
Neodvisnost je osamljenost.
Premalo je biti samo pameten, da bi delal pametno.
Kdor se bori, lahko izgubi, kdor se ne bori, je že izgubil.
Hrabremu možu zadošča kratek meč.
Orožje hrabrega je v njegovem srcu.
Boja ne bije svetlo orožje, ampak junaško srce.
Preziranje življenja je najmočnejše orožje.
Vse orožje sveta ne oboroži strahu.
V bitki se naboj ne posodi.
Vnaprej opozorjen je vnaprej oborožen.
Preplašeni je napol premagan.
Napad je najboljša obramba.
V vojni se ne dela, kar hoče sovražnik.
Ko je sila najhujša, je zmaga najbližja.
Ni končano, dokler ni končano.
Le kdo na dan zmage šteje poraze?
Po zmagi je nevarnost največja.
Po vojni je dosti junakov.
Kvišku srca!
Pride dan!

Lastnina, denar

Denar je sveta vladar.
Denar in žene, vladarji zemlje.
Skrbi bogatih niso zaresne skrbi;
    utehe revnih niso zaresne utehe.
Bogati kakor hočejo, siromašni kakor morejo.
Bogati se hvali, da lahko vse dobi,
    revež - da lahko brez vsega živi.
Jezik z mošnjo raste.
Kjer se maže, tam teče.
Zlato orožje, gotova zmaga.
Zlat ključ vsaka vrata odpre.
Veliko še imajo ljudje, a dosti nikoli.
Revščini manjka veliko, lakomnosti vse.
Skopuhu manjka tako tisto, kar ima, kot tisto, česar nima.
Nima skopuh zlata, ampak ima zlato skopuha.
Neumni živijo revno, da umrejo bogati.
Bogataš ne ve, kdo mu je prijatelj.
Kjer bogastvo hira, prijateljstvo umira.
Trgovci živijo od pomanjkanja.
Brez modrosti ni bogastvo nič vredno.
Bogastvo modrecu služi, bedaku pa vlada.
Dovolj je bogat, komur nič ne manjka.
Ubog ni tisti, ki ima malo, ampak tisti, ki si želi mnogo.
Nič nima, kdor ni zadovoljen.
Več kot dovolj je preveč.
Kar imaš preveč, moti.
Ne troši, kjer lahko prihraniš;
    ne hrani, kjer moraš potrošiti.
Ne bogatijo dohodki, marveč izdatki.
Čuvaj bele denarje za črne dneve.
Ljubezen do denarja in ljubezen do znanja se redko srečata.
Učen človek je vedno bogat.
Ne vemo, kaj imamo, dokler ne izgubimo.
Nič ni naše, kar nam lahko nekdo drug vzame.
Vse je bilo od drugih in vse bo od drugih.

Moški, ženska

Človeku ni dobro samemu biti.
Že velja, kamor srce pelja.
Oči iščejo, kar je srcu všeč.
Samotnemu golobu so češnje grenke.
Ljubezen zadušena še ni pogašena.

Ljubezen dela iz odsotnih prisotne.
Daleč od oči, daleč od srca.
Srečanje je začetek ločitve.
Ne moreš ljubiti in biti moder.
Ko si zaljubljen, nisi pameten,
    če si pameten, se ne zaljubiš.
V ljubezenskih bitkah zmaga tisti, ki zbeži.
Ni vrtnice brez trna.
Dekleta so za gledanje, ne za poslušanje.
Dekleta ne želijo ničesar drugega, kot moža,
    in ko ga dobijo, želijo vse.
Lepa dekleta bi vedno ostala dekleta,
    če bi na svetu živeli samo pametni fantje.
Vrlin ženske ni mogoče bolj pohvaliti, kot če se reče:
    ni učena.
Ženska je kot vrba: upogne se, ko zapade dovolj snega.
Zlato se preskuša z ognjem, ženska z zlatom,
    moški pa z ženskami.
S psi lovimo zajce, s hvalo norce in z denarjem ženske.
Kdor ima eno ženo, ima vse žene, kdor ima vse, nima nobene.
Ženska z jadrji, mož z vesli.
Vsaka ženska ljubi žensko v zrcalu.
Komur predobro gre, ta naj se oženi.
Prijetelja izbiraj za stopnico nad sabo,
    ženo za stopnico pod sabo.
Ženiti se je treba z ušesi, ne pa z očmi.
Zakon iz računa je srečen, če je račun pravilen.
Pridna žena, stava dobljena.
Ubogljiva žena ukazuje možu.
Ljubi me malo, ljubi me dolgo.
Kakršen gospodar, taka je družina.
Moški delajo hiše, ženske domove.
Na svetu je samo en lep otrok, in ima ga vsaka mati.
Ko se otrok rodi, je oporoka narejena.
Dokler so otroci majhni, sesajo mater,
    ko odrastejo, sesajo očeta.
Dobra vzgoja je največja dobrina,
    ki jo lahko zapustimo otrokom.
Ni večjega užitka od branje knjig,
    ni važnejšega dela od poučevanja sinov.
Sin je sin, dokler si ne najde žene;
    ampak hčerka je hčerka vse dni svojega življenja.

Sreča, nesreča

Prenašaj in vztrajaj.

Nesreča nas uči, kaj je sreča.
Ne poznaš veselja, če poznaš samo veselje.
Zdrav človek ima veliko želja, bolni samo eno.
Primerjava nas dela srečne ali nesrečne.
Nesreča ni tisto, čemur se lahko ognemo,
    ampak tisto, čemur se ne moremo.
Ob tvojem potrpljenju postanejo težave majhne.
Malo te je naučilo življenje,
    če te ni naučilo prenašati bolečine.
V nesreči se pokažejo vrline.
Vzdih bolečino izda, ne odpravi.
Zlato se preskuša z ognjem, mož s trpljenjem.
Dragulj se ne zgladi brez trenja,
    mož se ne izpopolni brez preizkušenj.
V lepem vremenu se pripravljaj na slabega.
Sreča nam ne more vzeti ničesar, kar nam ni prej dala.
Sposobnost raste v težavah.
Ko sonce zaide, mesec vzide; ko mesec zaide, sonce vzide.
Nikoli ni bilo tako, da ne bi bilo kako,
    in nikoli ne bo tako, da ne bi bilo kako.
Nesreča je izvrstno zdravilo,
    ki na mah pozdravi mnoge bolezni.
Ko je izgubljeno premoženje, ni nič izgubljenega,
    ko je izgubljeno zdravje, je nekaj izgubljenega,
    ko je izgubljen značaj, je vse izgubljeno.
Dlje pride, kdor ima dober veter, kakor kdor krepko vesla.
Na kolesu sreče se vozijo štirje: eden se vzpenja,
    drugi se spušča, tretji je na vrhu, četrti na dnu.
Prej bo srečo srečal, kdor ji gre naproti,
    kakor kdor čaka nanjo.
Sreča pamet vzame, nesreča jo vrne.
Na hudi dan si zmeraj sam.
Mnogo moramo trpeti ali mladi umreti.
Bodi star ali umri mlad.
Če se jaz utapljam, se ves svet utaplja.
Upanje umira zadnje.

Življenje, smrt

Mine lepo, mine grdo.
Bolj kot se stvari spreminjajo, bolj ostajajo iste.
Veliki dogodki na svetu se ne delajo, ampak se dogajajo.
Kdor hoče, ne more, kdor more, noče,
    kdor dela, ne zna, kdor zna, ne dela.
Vsi cvetovi bodočnosti so v semenu sedanjosti.
Dokler je drevo mlado, ga lahko pripogneš, kamor hočeš.

Mladost je neumnost, ki jo more ozdraviti le starost.
Ko bi mladi vedel, stari mogel in lenuh hotel,
bi se čudeži godili.
Vprašala bodo stara leta, kaj so delala mlada.
Mladost živi od upanja, starost od spominov.
Sprednji so most zadnjim.
Kdor ima čas, ima življenje.
Naša življenja so utelešenja naših značajev.
Če hočeš biti srečen, moraš živeti skrito.
Če hočeš mirno živeti, poslušaj, glej in molči.
Ne povej vsega, kar veš, ne verjemi vsega, kar slišiš
in ne naredi vsega, kar znaš!
Kdor zna živeti, veliko zna.
Kdor zna živeti in molčati, zna dovolj.
Moder je, kdor ve, kdaj mu je dovolj dobro.
Pameten človek naredi konec tudi dobrim stvarim.
Ako ne moremo, kot hočemo, hočemo, kakor moremo.
Kdor noče zlepa, mora zgrda.
Poštenje in pamet, to je življenje na svetu.
Vsak neumnež lahko živi neudobno.
Osedlaj dobro, pa jahaj spokojno.
V življenju ni ravnih poti.
Ni vrline brez boja.
Vsak dan umiramo.
Vsako uro je smrt blizu.
Ne živi, kdor se smrti boji.
Vsak bo umrl, toda ni vsak živel.
Pokopališča so polna nenadomestljivih ljudi.
Živi tako, da boš sanjal lepo.
Za dobro življenje je tudi kratek čas dovolj dolg.
Mrtvi živijo v spominu živih.
Sad človekovega življenja je njegovo ime.
Tiger umre in zapusti svoj kožuh;
mož umre in zapusti svoje ime.
Življenje se meri po delih, ne po dnevih.
Kdor ne živi po smrti, ni živel.
Ves ne bom umrl.

Glavni vir

Hrovat, M.: *Človek v zrcalu pregovorov*.
Tržaški tisk, 1983.